

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาสภาพความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา ซึ่งในบทนี้จะได้กล่าวถึงสาระสำคัญเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้าคือ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบบแผนการวิจัย เครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับ ดังนี้

3.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรสายวิชาการและสายสนับสนุนวิชาการของมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา ปีการศึกษา 2554 จำนวน 286 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 จำนวนบุคลากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์ จำนวนทั้งสิ้น 15 คน คัดเลือกโดยใช้วิธีการเจาะจงตามหลักเกณฑ์และคุณสมบัติดังนี้

1. มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป
2. มีประสบการณ์ในการทำงาน 5 ปีขึ้นไป
3. เป็นผู้ที่อยู่ในตำแหน่งบริหารระดับกลางขึ้นไป

กลุ่มที่ 2 จำนวนบุคลากรของมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา ปีการศึกษา 2554 เก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด จำนวน 286 คน ดังรายละเอียดตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 จำนวนบุคลากรในหน่วยงานต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

หน่วยงาน	ประชากร	
	สายวิชาการ	สายสนับสนุนวิชาการ
1.สำนักงานอธิการบดี	-	38
2.สำนักบริการการศึกษา	-	8
3.สำนักพัฒนาสัถยภาพนักศึกษา	-	20
4.สำนักส่งเสริมการวิจัยและเขียนตำรา	-	2
5.สำนักประกันคุณภาพการศึกษา	-	2
6.สำนักงานสถาบันอิสลาม	-	7
7.บัณฑิตวิทยาลัย	-	3
8.สำนักวิทยบริการ	-	20
9.คณะอิสลามศึกษา	41	11
10.คณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์	44	13
11.คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	20	15
12.คณะศึกษาศาสตร์	10	2
13.สถาบันภาษานานาชาติ	7	3
14.วิทยาลัยภาษาอาหารับชิด กอซิม	13	7
รวม	135	151
รวมทั้งหมด	286	

(ที่มา : กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานอธิการบดี: 2554)

3.2 แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) คือใช้แบบสอบถาม เก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลครั้งเดียว แบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional) และแบบสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในบริบทของมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

3.3 เครื่องมือในการวิจัย

3.3.1 แบบของเครื่องมือ

เครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการเก็บข้อมูล แบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามดังรายละเอียด ต่อไปนี้

ก. แบบสอบถาม แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามที่ใช้กับบุคลากรของมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา กลุ่มที่ 2 ได้นำมาจากการประมวลและดัดแปลงข้อคำถามจากงานวิจัยที่มีอยู่ (สมบัติ แสงพล, 2552; สมชัย วงษ์นายะ, 2548; สุภาวดี เพ็ชรสกุล, 2546; รัตนา ปานภูทอง, 2551 และ ศันสนีย์ จะสุวรรณ, 2550)

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา ด้านต่าง ๆ 5 ด้าน คือ

- 1) ความรอบรู้แห่งตน
- 2) แบบแผนความคิดอ่าน
- 3) การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม
- 4) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม
- 5) การคิดเชิงระบบหรือการคิดอย่างเป็นระบบ

มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับซึ่งจะทำการวัดระดับสภาพความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา โดยมีความหมายของแต่ละระดับดังนี้

5	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมาก
3	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อย
1	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อสภาพความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

ข. แบบสัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์นี้เป็นแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างเพื่อนำไปใช้กับบุคลากรมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา กลุ่มที่ 1 เกี่ยวกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในบริบทของมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา ทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ความรอบรู้แห่งตน 2) แบบแผนความคิด

อ่าน 3) การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม 4) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และ 5) การคิดเชิงระบบหรือการคิดอย่างเป็นระบบ รวมถึงข้อเสนอแนะต่าง ๆ

3.3.2 วิธีการสร้างเครื่องมือ

วิธีสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามตามขั้นตอน ดังนี้ คือ

1. การสร้างแบบสอบถาม

1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้และการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ มาเป็นแนวในการสร้างแบบสอบถาม

1.2 กำหนดขอบเขตและโครงสร้างของแบบสอบถามเพื่อให้ครอบคลุมสภาพความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา ทั้ง 5 ด้านคือ 1) ความรอบรู้แห่งตน 2) แบบแผนความคิดอ่าน 3) การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม 4) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และ 5) การคิดเชิงระบบหรือการคิดอย่างเป็นระบบ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข

1.3 ร่างแบบสอบถามเพื่อขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งมีการตรวจและแก้ไข ปรับปรุงเพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.4 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน (ดูภาคผนวก) เพื่อแก้ไขตรวจสอบพิจารณาหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) คือพิจารณาข้อคำถามที่สร้างขึ้นว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาสาระของเครื่องมือกับเนื้อหาสาระของสิ่งที่ต้องการศึกษา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้น และคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป โดยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน พิจารณาลงความเห็นและให้คะแนน (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540: 116-117) ดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้อง

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้อง

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่มีความสอดคล้อง

ซึ่งผลปรากฏว่ามีจำนวนข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.50 จำนวน 5 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้จัดออกเรียบร้อยแล้ว เนื่องจากข้อคำถามมีประเด็นที่ซ้ำซ้อนกัน

1.5 นำแบบสอบถามที่ได้มีการปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มประชากรที่จะศึกษาในครั้งนี้ จำนวน 30 ชุด เพื่อนำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุงคุณภาพของแบบสอบถาม

1.6 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาตรวจสอบให้คะแนนและหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540: 125-126) ผลการตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Coefficient Alpha) ทั้งฉบับ .966 และรายด้านโดยแบ่งเป็นสภาพความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ด้านความรู้แห่งตน จำนวน 10 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่น .842 ด้านแบบแผนความคิดอ่าน จำนวน 10 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่น .888 ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม จำนวน 9 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่น .908 ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม จำนวน 9 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่น .933 และด้านการคิดเชิงระบบหรือการคิดอย่างเป็นระบบ จำนวน 8 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่น .934

1.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขคุณภาพของเครื่องมืออีกครั้งเพื่อความสมบูรณ์จากข้อบกพร่องที่พบจากการตอบของกลุ่มตัวอย่าง

1.8 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อไป

2.การสร้างแบบสัมภาษณ์

การสร้างแบบสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นของข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับประเด็นของข้อคำถามในแบบสอบถามปลายเปิด ทั้งนี้เพื่อมุ่งเน้นที่จะเก็บรายละเอียดและคำอธิบายเกี่ยวกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในบริบทของมหาวิทยาลัยอิสลามยะลาให้มีความชัดเจนและสอดคล้องมากที่สุด มีขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างแบบสัมภาษณ์จากตำรา เอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วนำแนวคิดที่ได้มาสร้างแบบสัมภาษณ์

2.2 จัดทำแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างโดยกำหนดขอบเขตให้ครอบคลุมเกี่ยวกับสภาพความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา ทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ความรอบรู้แห่งตน 2) แบบแผนความคิดอ่าน 3) การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม 4) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และ 5) การคิดเชิงระบบหรือการคิดอย่างเป็นระบบ รวมถึงข้อเสนอแนะต่าง ๆ

2.3 นำแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างที่เสร็จแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน (ดูภาคผนวก) เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงข้อคำถามแล้วจึงนำไปสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

1) โดยทำเรื่องขอหนังสือรับรองและแนะนำตัวจากวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังมหาวิทยาลัยอิสลามยะลาที่จะทำการเก็บข้อมูล

2) ผู้วิจัยดำเนินการแจกจ่ายแบบสอบถามไปยังกลุ่มประชากร โดยขอความร่วมมือจากบุคลากรภายในของคณะหรือหน่วยงานต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

3) ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้ นำมาดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

3.4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์

1) โดยทำเรื่องขอหนังสือรับรองและแนะนำตัวจากวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารมหาวิทยาลัยอิสลามยะลาในการสัมภาษณ์

2) ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยมีขั้นตอนคือ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เห็นภาพรวมและความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยวิเคราะห์จากแนวคิดเกี่ยวกับองค์การแห่งการเรียนรู้ของ Peter M. Senge และได้นำหลักการอิสลามเพื่ออธิบายแนวคิดต่าง ๆ จากนั้นผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้และข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากแบบสอบถาม เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงสภาพความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัยอิสลามยะลาในมิติต่าง ๆ พร้อมทั้งได้จัดทำร่างองค์การแห่งการเรียนรู้ในบริบทของมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา และสุดท้ายผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้บริหารมหาวิทยาลัยอิสลามยะลาพร้อมกับเสนอร่างองค์การแห่งการเรียนรู้ในบริบทของมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

3) ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ทั้งหมดที่ได้ นำมาดำเนินการและนำเสนอด้วยการพรรณนาต่อไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 วิธีการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ก.แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้ คือ

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามทุกฉบับ แล้วหาค่าร้อยละ

2. แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อนำมาประกอบการอภิปรายผลในการศึกษาค้นคว้า

3. คำนวณหาค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา เป็นรายด้านและหาค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ความรอบรู้แห่งตน 2) แบบแผนความคิดอ่าน 3) การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม 4) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และ 5) การคิดเชิงระบบหรือการคิดอย่างเป็นระบบ โดยให้คะแนนตามเกณฑ์ของครอนบาค (Cronbach, 1990 : 126-127 อ้างถึงในดลมนรรัตน์ บากา และ เกษตรชัย และหิม, 2548 : 82) โดยแบ่งช่วงของค่าตัวกลางเลขคณิต 5 ระดับ (Rating Scale) ในการแปลความหมาย ดังนี้ คือ

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.50-5.00	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.50- 4.49	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.50- 3.49	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.50- 2.49	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00- 1.49	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

4. แบบสอบถามตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อสภาพความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา วิเคราะห์โดยวิธีการสังเคราะห์ความคิดเห็นที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน แล้วหาค่าความถี่เพื่อนำมาประกอบการอภิปรายผล

ข. แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้มาสรุปประเด็นโดยวิเคราะห์สาระ (Content Analysis) เกี่ยวกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในบริบทของมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา ทั้ง 5 ด้าน คือ ความรอบรู้แห่งตน แบบแผนความคิดอ่าน การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม การคิดเชิงระบบหรือการคิดอย่างเป็นระบบ รวมถึงข้อเสนอแนะต่าง ๆ แล้วนำเสนอเชิงบรรยายประกอบการอภิปรายผล

3.5.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งใช้ค่าสถิติ ดังนี้

1. ค่าความถี่และค่าร้อยละ (Percentage)

1.1 นำข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 1 มาแจกแจงความถี่ และวิเคราะห์มูลค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

1.2 นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 ซึ่งเป็นปลายเปิด เสนอในรูปของความเรียง โดยเรียงตามลำดับความถี่

2. ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean)

นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 มาแจกแจงความถี่หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (μ) หาค่าตัวกลาง

3. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

นำค่าเฉลี่ยเลขคณิต (μ) แต่ละข้อมาวัดการกระจายของคะแนน แนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางโดยหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)ของแต่ละข้อ

Prince of Songkla University
Pattani Campus